

NORRKÖPING
SOCIALKONTORET

ALLMÄN

1(13)

2017-11-20

Vårt diarienummer
SN 2017/0157 759

Handläggare, titel, telefon
Anna Lind, sakkunnig
011-15 22 32

Socialnämnden

Socialtjänstens kartläggning av personer i olika former av hemlöshetssituationer

Sammanfattning

Årets mätning genomfördes under vecka 37. Kartläggningen är alltid en *ögonblicksbild*.

Totalt befinner sig 1145 personer i någon form av hemlöshetssituation. Det är en ökning med 108 personer jämfört med 2016. Av gruppen var nio personer *öppet hemlösa*¹ i årets undersökning, vilket är en ökning med tre personer sedan föregående år.

Knappt 50 procent av personerna som befinner sig i en hemlöshetssituation har sitt boende ordnat genom en insats från socialtjänsten antingen via kommunens boenden eller genom vård på institution eller i familjehem eller bistånd till boende på hotell och vandrarhem. Resterande personer bor inneboende eller i andra hand, tillfälligt hos kompisar och bekanta, befinner sig på kriminalvårdsanstalt, inom sjukvården och psykiatri.

Den stora ökning som vi såg förra året bland de som bor hos kompisar och bekanta håller i sig även i år. Något fler bor i boenden inom socialkontoret, stödlägenhet, HVB och familjehem samt hotell, camping och vandrarhem jämfört med förra året. Något färre bor inneboende och i andra hand samt befinner sig inom kriminalvården.

Vi har under flera år kunnat följa rörligheten bland de personer som under kortare eller längre tid befinner sig i en hemlöshetssituation. Bilden av att ungefär hälften tillkommer och hälften lämnar sin hemlöshetssituation varje år bekräftar återigen.

Bristen på bostäder i Norrköping drabbar många norrköpingsbor och särskilt utsatta är de människor som befinner sig i en hemlöshetssituation. Bostadsförsörjning är en angelägenhet för hela kommunen. Socialnämnden arbetar på flera olika sätt med att utveckla de verksamheter vi har för att möta de behov som finns av stöd och hjälp för personer som befinner sig i en hemlöshetssituation.

Syfte, metod och definitioner

Socialnämnden har sedan 1993 genomfört årliga mätningar av hemlöshetssituationen inom kommunen. Den information vi får ger oss möjligheter att värdera och förbättra de åtgärder som används.

Mätningarna bygger på en enkät som togs fram av Socialstyrelsen inför den nationella mätning av hemlösheten som gjordes 1993. Årets mätning genomfördes under vecka 37. Uppgifter har inhämtats från socialkontoret och arbetsmarknads- och vuxenutbildningskontoret. Sammanställningen av uppgifter bygger på vad som under den aktuella mätveckan var känt för handläggare på de två kontoren. Vår undersökning är därför en ögonblicksbild av hur av hemlöshetssituationen såg ut i Norrköping vecka 37 2017.

Bortfall i form av ofullständigt ifyllda enkäter finns med men det rör sig om ett fåtal.

I undersökningen definieras *öppet hemlös* som en person som är uteliggare. Till gruppen *hemlösa* räknas också de personer, 18 år eller äldre, som

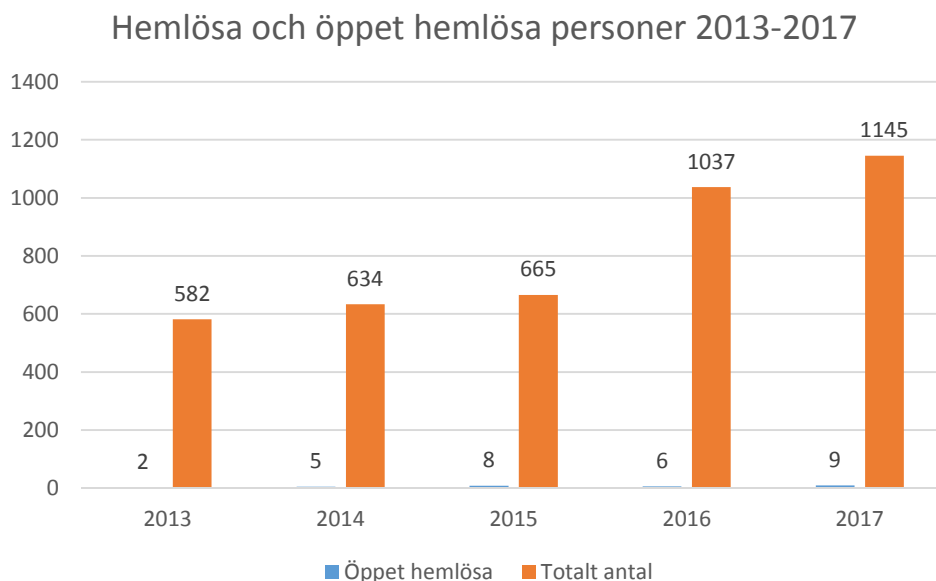
- saknar egen bostad
- bor inneboende eller i andra hand (boende med kontrakt kortare än tre månader)
- bor tillfälligt hos kompisar och bekanta (kontraktslöst boende)
- bor på institution eller härbärke och inte har någon bostad ordnad vid en eventuell utskrivning
- bor i samhällsboende eller stödboende
- befinner sig på kriminalvårdsanstalt eller i häkte.

I redovisningen av kartläggningen ges en beskrivning av boendesituation, civilstånd, ålders- och könsfördelning, försörjning, missbrukssituation, hälsa och insatser som man tagit del av under det senaste året. En särskild redogörelse presenteras av gruppen öppet hemlösa.

Kartläggning 2017

Antalet personer som befinner sig i en hemlöshetsituation fortsätter att öka. Totalt består gruppen av 1145 personer, vilket är en ökning med 108 personer och det högsta antalet sedan vi började genomföra våra mätningar 1993. Nio personer var öppet hemlösa i årets undersökning. Det är tre personer fler än vid förra årets mättillfälle.

Diagram 1. Totala antalet hemlösa samt öppet hemlösa personer

Boendesituation

Knappt 50 procent av personerna som befinner sig i en hemlöshetsituation har sitt boende ordnat genom en insats från socialtjänsten.

Drygt 40 procent har en boendeinsats eller placering i hem för vård eller boende (HVB) eller i ett familjehem. (Diagram 2). Nio personer är öppet hemlösa. Lite drygt 300 personer är hänvisade till tillfälliga boendalternativ hos kompisar och bekanta. Drygt 260 personer befinner sig på kriminalvårdsanstalt eller i häkte, inom sjukvården och psykiatrin, på hotell, camping och vandrarhem, bor hos sina föräldrar trots att försörjningsansvaret upphört eller andra boendelösningar ("annat alternativ").

I årets redovisning utgår vi från de till viss del nya begrepp gällande boende- och bostadsformer som socialkontoret beslutat om under 2017. Nya termer i undersökningen är akutboende, genomgångslägenhet och verksamhetslägenhet. De återfanns tidigare år i samlingsnamnet "boenden inom socialkontoret" samt i "annat alternativ".

Den stora ökning som vi såg förra året bland de som bor hos kompisar och bekanta håller i sig även i år. Något fler bor i boenden inom socialkontoret, stödlägenhet, HVB och familjehem samt hotell, camping och vandrarhem jämfört med förra året.

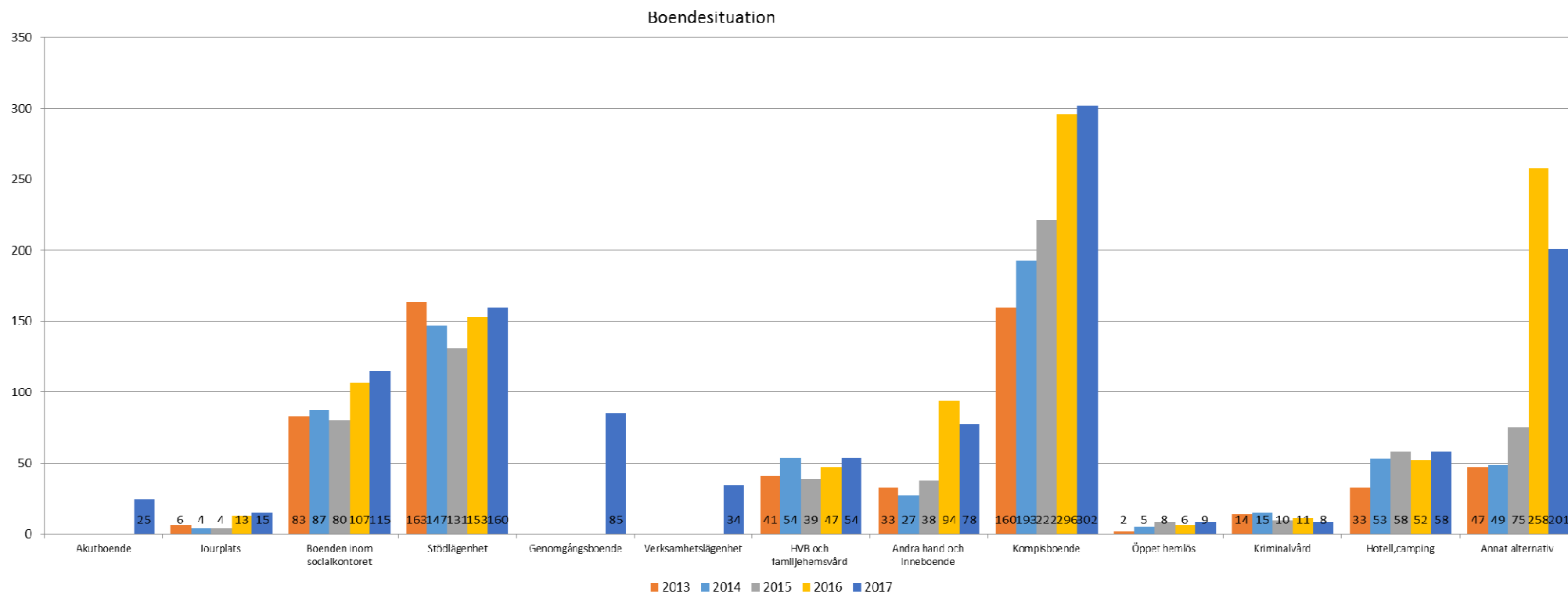
SOCIALKONTORET

2017-11-20

Vårt diarienummer
SN 2017/0157

Något färre bor inneboende och i andra hand samt befinner sig inom kriminalvården. Minskningen i gruppen "annat alternativ" beror till viss del på att vi har de nya kategorierna akutboende, genomgångslägenhet och verksamhetslägenhet. De flesta av de som befinner sig i gruppen "annat alternativ" är personer som bor hos sina föräldrar trots att försörjningsansvaret upphört.

Diagram 2. Boendesituation

Civilstånd, ålder och könsfördelning

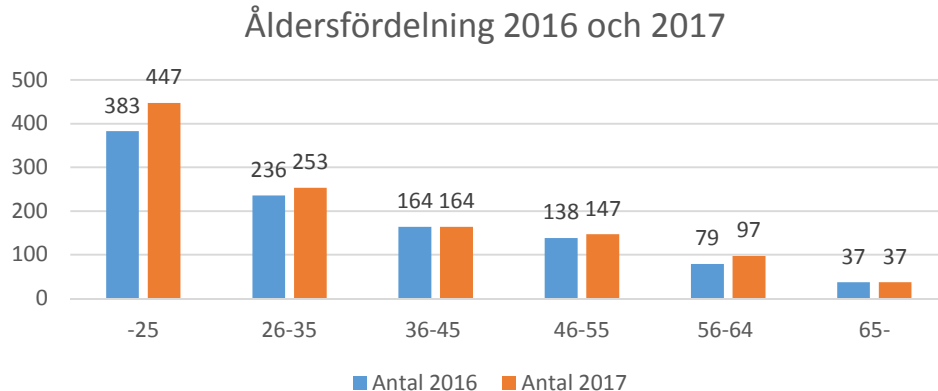
De allra flesta personer, drygt 85 procent, som befinner sig i en hemlöshetsituation är ensamstående. Så har det sett ut vid alla kartläggningar som genomförts sedan 1993.

I årets undersökning är 37 procent kvinnor, vilket är en ungefär lika stor andel som föregående år.ⁱⁱ

Många av de personer som befinner sig i en hemlöshetsituation är unga. Drygt 60 procent i årets undersökning är mellan 18-35 år. (Diagram 3).

Andelen som lever helt eller delvis med något eller några av sina barn under 18 år är i princip oförändrad jämfört med förra årets mättillfälle, 21 procent. Många som lever helt eller delvis med barn bor i stödlägenhet. För många barn leder den stödinsatsen till en mindre utsatt situation jämfört med hur det var innan föräldern fick sin stödlägenhet. En grupp som lever helt eller delvis med barn bor i akutboende och genomgångsboende. Det handlade under 2017 om 49 personer. Vi ser en minskning jämfört med föregående år är det gäller antalet barn som bor tillsammans med sina föräldrar hos kompisar och bekanta.ⁱⁱⁱ Ungefär 250 barn i årets undersökning är berörda av föräldrars hemlöshetsituation.

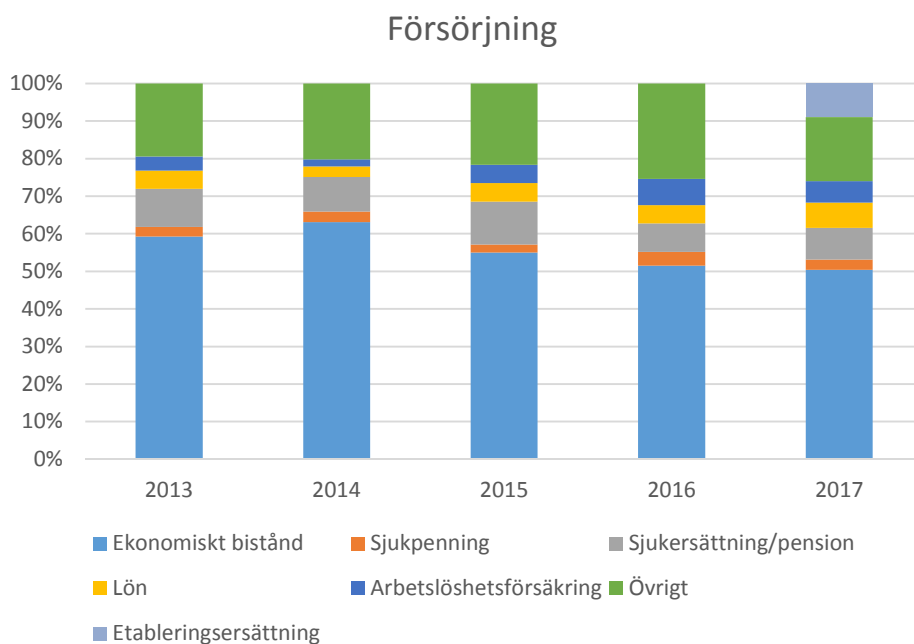
Diagram 3. Åldersfördelning

Försörjning

Försörjningsstöd är den dominerande försörjningskällan. Den näst största inkomstkällan är ”övrigt” därefter etableringsersättning (personer med etableringsersättning som har utfyllnad av försörjningsstöd), sjukersättning, aktivitetsersättning och pension. I gruppen ”övrigt” återfinns bland annat studiemedel, ersättning från institution eller från kriminalvården. En liten grupp har lön. (Diagram 4). Observera att personer med etableringsersättning tidigare år fanns med i gruppen övrigt i diagrammet.

Diagram 4. Försörjning

Missbrukssituation

Andelen personer som har ett missbruk fortsätter att minska. 26 procent av personerna i årets undersökning har ett missbruk. Sedan 2013 har andelen med ett pågående missbruk minskat med 20 procentenheter.^{iv} Antalet personer som uppges ha ett missbruk har däremot varit ungefär lika stort mellan 2013 och 2017. Att andelen minskar beror på att hela gruppen som befinner sig i en hemlöshetssituation ökar.

Andelen personer i undersökningen som inte har något pågående missbruk är 55 procent.

Bland kvinnorna är andelen som inte har något missbruk större än andelen med någon form av missbruk. Situationen för männen är den omvända. (Diagram 5).

Blandmissbruk är det vanligast förekommande missbruket följt av alkohol och narkotika. 10 procent har ett blandmissbruk. (Diagram 6).

Diagram 5. Missbrukssituation

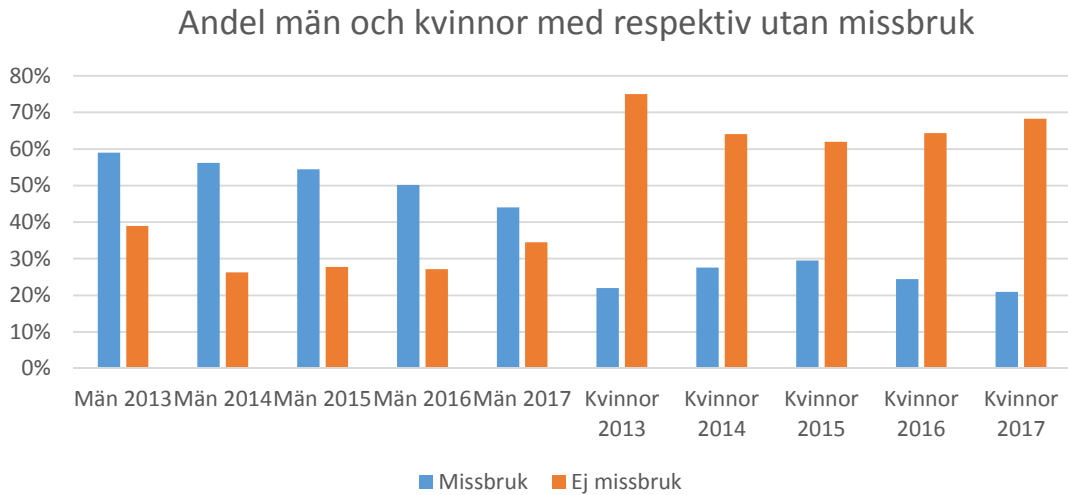
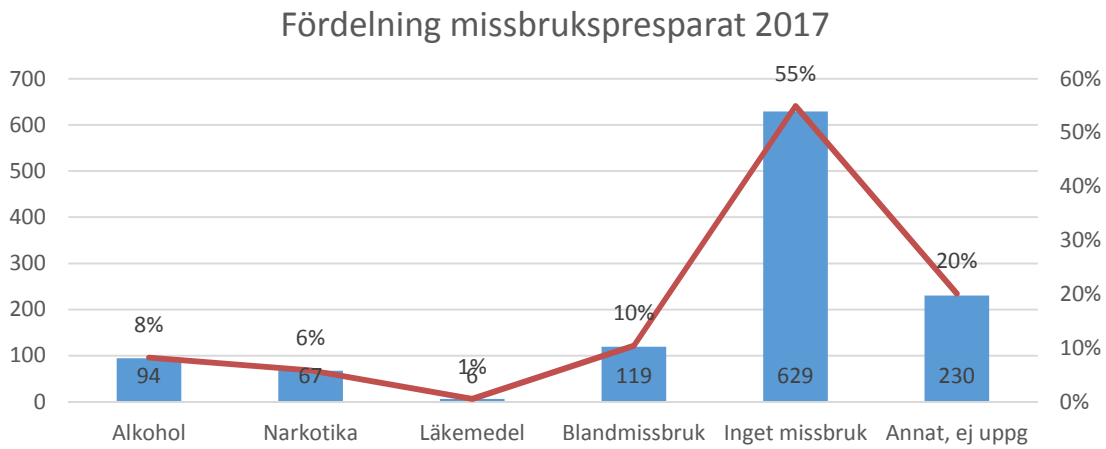

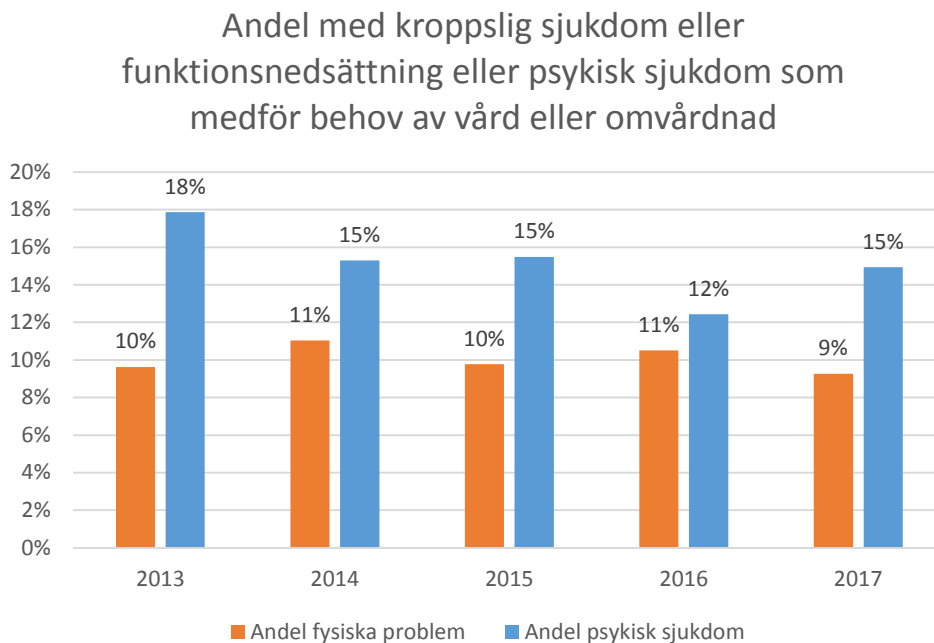
Diagram 6. Missbruksmönster

Fysisk och psykisk hälsa

Andelen personer med psykisk sjukdom har ökat något jämfört med föregående år. Andelen med någon form av kroppslig sjukdom eller funktionsnedsättning som medför behov av vård eller omvårdnad har däremot minskat något (diagram 7).

Diagram 7. Andel personer med kroppslig sjukdom eller funktionsnedsättning eller psykisk sjukdom som medför behov av vård eller omvårdnad

Insatser under det senaste året

Många av de personer som befinner sig i en hemlöshetssituation har fått boendeinsatser, insatser mot missbruk och ekonomiskt bistånd under det senaste året. Några har också haft icke frivilliga insatser i form av kriminalvård, psykiatrisk tvångsvård och missbruksvård.^v

Öppet hemlösa

Nio personer är öppet hemlösa i årets undersökning. Av dem är sju män och två kvinnor. Fyra av personerna är i åldern 26-35 år, två personer är i åldern 18-25 år, två personer är i åldersgruppen 56-64 år och en person är i åldersgruppen 46-55 år.

Sex personer har sin huvudsakliga försörjning genom ekonomiskt bistånd. Fem av de öppet hemlösa har någon form av missbruk.

En kortvarig situation

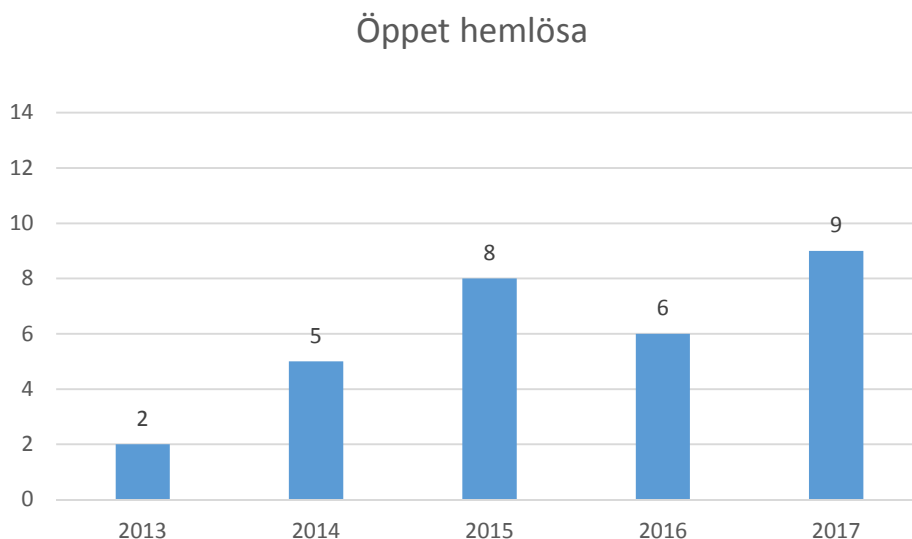
Vi har under flera år kunnat se att personer som befinner sig i situationen öppet hemlös inte är hänvisade till tillfälliga boendialternativ under långa perioder. Tvärt om är det en mycket kortvarig situation.

Sex av de nio personer som är öppet hemlösa i årets undersökning hade vid mättillfället endast kontakt med arbetsmarknads- och vuxenutbildningskontoret. Alla har varit öppet hemlösa under en tid. Några bor ibland hos kompisar eller i husvagn och en person är nu på gång att flytta till ett vandrarhem.

Tre personer var vid mättillfället aktuella hos socialkontoret. En av dessa bor nu på ett boende, en person har vi ansökt om placering enligt LVM hos förvaltningsrätten och en person är inte längre aktuell på socialkontoret.

Av de sex personer som befann sig i situationen öppet hemlös vid förra årets mätning är två personer inte längre aktuella på socialkontoret eller arbetsmarknads- och vuxenutbildningskontoret. En person bor i ett av socialkontorets boenden, en person bor stödlägenhet, en person har stöd via vård- och omsorgskontoret och en person har en fortsatt osäker boendesituation men bor tidvis på jourplats på boende inom socialkontoret.

Diagram 8. Antal öppet hemlösa

Bilden av hemlösa personer som en rörlig grupp förstärks ytterligare

Vi har under flera år kunnat följa rörligheten bland de personer som under kortare eller längre tid befinner sig i en hemlöshetssituation. Bilden av att ungefär hälften tillkommer och hälften lämnar sin hemlöshetssituation befästs ytterligare för varje år. Vi kan också se mönster som kännetecknar den nya grupp som tillkommer och den grupp som återkommer i hemlöshet flera år i rad.

Av de 1037 personer som befann sig i en hemlöshetssituation 2016 var 414 hemlösa även 2017. Det betyder att 60 procent har lämnat sin hemlöshetssituation. Det är en något högre andel jämfört med tidigare år.^{vi}

Nya personer i årets undersökning

Drygt 60 procent i årets undersökning, 731 personer, är nya och befann sig inte i någon hemlöshetssituation i förra årets mätning. Gruppen är yngre, har mindre missbruk, har mindre fysiska och psykiska problem och bor i högre grad hos kompisar jämfört med hela gruppen. De har också fått färre antal insatser under året jämfört med hela gruppen.

Personer i återkommande hemlöshet

I årets undersökning har 75 personer befunnit sig i någon hemlöshetssituation vid de fem senaste mätningarna. Motsvarande antal var 62 i förra årets mätning.

De som återkommer flera år i rad är en grupp som är äldre, som har en högre grad av kroppslig sjukdom eller funktionsnedsättning samt psykisk sjukdom och missbruk jämfört med hela gruppen. Vi kan också se att de rör sig mellan de olika hemlöshetssituationerna. En majoritet av personerna bor i något av socialkontorets boenden eller stödboenden. Personerna är aktuella hos socialkontoret eller arbetsmarknads- och vuxenutbildningskontoret för många olika typer av insatser.

Socialnämndens arbete med boendefrågor

Bristen på bostäder i Norrköping drabbar många norrköpingsbor och särskilt utsatta är de människor som befinner sig i en hemlöshetssituation. Arbetet med att klara bostadsförsörjningen är en angelägenhet för hela kommunen.

Socialnämnden arbetar aktivt med att utveckla de verksamheter vi har och utveckla nya verksamheter för att möta de behov som finns av stöd och hjälp för personer som befinner sig i en hemlöshetssituation. Socialnämnden har flera olika egna boendelösningar. Alla nämndens insatser i form av boende eller behandling i dygnsvård föregås av en biståndsbedömning. *Grändens boende* riktar sig till vuxna män i pågående missbruk, *Kungsgatans boende* vänder sig till kvinnor och män som klarar att leva nyktert och drogfritt, *Boa-gården* finns för de män som har som har långvarig missbruks- och beroendeproblematik och *kvinnoboendet Elsa* vänder sig till kvinnor i pågående missbruk och våldsutsatthet. Kommunen driver också ett skyddat boende, *Frideborg*, för kvinnor utsatta för våld samt ett behandlingshem för kvinnor, *Ellen*.

Under 2017 har socialnämnden arbetat fram nya samt förtydligat befintliga boendeformer och tydliggjort vilken stödnivå de olika målgrupperna för boendeformerna behöver. Det finns *akutboende* för personer med oklart behov av stöd i boendet. Boendet erbjuds till personer som är i behov av tak över huvudet. Akutboende kan erbjudas personer utan pågående missbruk eller påtaglig psykisk ohälsa. *Genomgångsboende* är för personer utan behov av stöd i boendet. Boendet erbjuds till personer som på grund av bostadsbristen inte kan få någon bostad på ordinarie bostadsmarknaden och som bedöms inte ha förutsättningar att själv skaffa sig en bostad. Genomgångsboende kan erbjudas personer utan pågående missbruk. *Stödlägenhet* är för personer med visst behov av stöd i boendet som inte har några

möjligheter att själva få en lägenhet på ordinarie bostadsmarknaden. Stödlägenhet kan erbjudas personer utan pågående missbruk. *Verksamhetslägenheter* är till för personer med omfattande behov av stöd i boendet ofta i kombination med andra stödinsatser. Verksamhetslägenhet kan erbjudas till personer både med och utan pågående missbruk.

För mer information om socialnämndens verksamheter se Norrköpings kommuns hemsida.

Sedan den 1 mars 2016 är alla kommuner skyldiga att ta emot nyanlända för bosättning. Hur många nyanlända varje kommun ska ta emot beror på kommunens storlek, arbetsmarknadsläge, det sammantagna mottagandet av nyanlända och ensamkommande barn samt hur många asylsökande som redan vistas i kommunen. Norrköping ska ta emot 91 personer under 2017. De nyanlända erbjuds genomgångsboende eller akutboende. Några personer hittar också egna lösningar på sin boendesituation.

Bostadssamordningen ansvarar för att driva och samordna kommunens bostadssociala insatser. Verksamheten styrs gemensamt av socialnämnden, vård- och omsorgsnämnden, arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden och byggnads- och miljöskyddsnämnden men drivs organisatoriskt av socialkontoret. Bostadssamordningen samverkar med myndigheter och fastighetsägare och har också en rådgivande roll gentemot privatpersoner i bostadssociala frågor. Det är en viktig del i socialnämndens arbete med att motverka hemlöshet. Många personer som blir avhysta hamnar i någon form av hemlöshetssituation. Antalet ansökningar om avhysning har minskat med cirka 17 procent under första halvåret 2017 jämfört med samma period året innan. Antalet verkställda avhysningar minskar också jämfört med tidigare år. Trots det goda samarbete som finns med kommunens fastighetsägare påverkar bostadsbristen verksamheten då det är svårt att få tillgång till stödlägenheter.

Bristen på bostäder i Norrköping påverkar också väntetiden för att få stödlägenhet. Varje kvartal rapporterar socialnämnden de ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen kapitel 4:1 som nämnden inte har kunnat verkställa inom tre månader. Under 2017 kan vi konstatera att antalet ej verkställda beslut om stödlägenhet fortsätter på samma högre nivå som under 2016.

ⁱ För definition se sidan 2.

ⁱⁱ Andelen kvinnor 2013 34 %, 2014 37%, 2015 40 %, 2016 38 %, 2017 37 %.

ⁱⁱⁱ 2016: 63 personer, 2017: 44 personer.

^{iv} Med missbruk: 2013 46%, 2014 41%, 2015 35 %, 2016 28%, 2017 26 %. Utan missbruk: 2012 39%, 2013 40%, 2014 41%, 2015 48 %, 2016 49 %. Den andel som fattas för att komma upp i 100% utgörs av personer där de som fyllt i enkäten inte vetat om missbruk funnits.

^v Frivilliga boendeinsatser 2017: boenden in om socialkontoret 295, stödlägenhet 156, HVB/familjehem 84, Hotell, camping, vandrarhem 74. Frivilliga insatser mot missbruk 2017: Öppenvård 148, Frivillig institutionsvård/familjehemsvård 77. Icke frivilliga insatser 2017: Sammanlagt 94 insatser (Psykiatrisk tvångsvård enligt lagen om psykiatrisk tvångsvård, LPT, eller lagen om rättspsykiatrisk vård, LRV. Missbruksvård enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, eller lagen om vård av missbrukare i vissa fall, LVM. Kriminalvård.).

vi

2017:	
1145	totalt
731	nya
414	aktuella i 2 år (kvar i hemlöshet)
1037 totalt 2016	1037-414=623 (lämnat hemlöshet sedan 2016)
	632 av de 1037 lämnade sin situation